

ΜΙΑ ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ «ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΛΙΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ»

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΔΕΜΠΡΗ-ΝΑΣΣΟΥ

Το κείμενο που ακολουθεί σκοπεύει σε μια πρώτη παρουσίαση των εργασιών του συνεδρίου της διεθνούς ερευνητικής ομάδας πάνω στο θέμα:

«Δημοσιονομική κρίση και αστικός εκσυγχρονισμός», που έγινε από 1-6 Απριλίου 1986 στο Gothenburg της Σουηδίας. Η έρευνα αυτή βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στη παρακάτω έκθεση είναι μόνο προσωρινά.

Θα χρειαστεί ακόμη πολύς καιρός ώστε τα αποτελέσματα των ερευνών των επί μέρους ομάδων να οριστικοποιηθούν και να αποτελέσουν την πρώτη ύλη συγκριτικής έρευνας σε διεθνές επίπεδο.

Η Ελλάδα η οποία συμμετέχει με την Ε.Μ.Υ.κ. Ελισάβετ Δεμπρή-Νάσσου θα έχει να ωφεληθεί πολλά από την έρευνα αυτή.

Η δημοσιονομική και γενικότερα η οικονομική κρίση που έπληξε τις περισσότερες δυτικοευρωπαϊκές χώρες στη 10ετία του '70 έθεσε επί τάπητος το πρόβλημα της ευθύνης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Α) σε θέματα γενικότερης οικονομίας και κοινωνικής πολιτικής.

Στις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. τα οικονομικά προβλήματα που παρουσιάστηκαν από το 1970, είναι για τη μεταπολεμική περίοδο, πρωτόγνωρα: 23 εκατομμύρια άνεργοι (ο αριθμός μπορεί να είναι και μεγαλύτερος), ρυθμοί πληθωρισμού, κατά μέσο όρο, 10% έλλειμα τρεχουσών συναλλαγών 75 δις δολλαρίων (Combined Data) και αισθητή πτώση στο εθνικό εισόδημα. Καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '70 οι ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης των δυτικών βιομηχανικών χωρών μειώθηκαν αισθητά σε σχέση με τους ρυθμούς που είχαν επιτευχθεί κατά τις 10ετίες του '50 και '60.

Αυτές οι πτωτικές τάσεις των ρυθμών ανάπτυξης υποχρέωσαν τις δυτικές κυβερνήσεις να αντιμετωπίζουν πολλά πολιτικά ευαίσθητα διλήμματα, που είναι ενδογενή στα συστήματα μισθικής οικονομίας, αγνοούνται όμως κατά τη διάρκεια περιόδων ανάπτυξης.

Διλήμματα όπως:

- α) η επιλογή μεταξύ πληθωρισμού ή ικανοποίησης των απαιτήσεων των πολιτών για αγαθά και υπηρεσίες.
- β) η επιλογή μεταξύ παροχής υπηρεσιών μέσω της φορολογίας ή μέσω της αγοράς
- γ) η επιλογή μεταξύ της ισοκατανομής των δημοσίων αγαθών ή της παροχής τους σ' εκείνους που μπορούν να πληρώσουν γι' αυτά, και τέλος
- δ) η επιλογή μεταξύ περισσότερων δαπανών για στρατιωτι-

κούς εξοπλισμούς ή δαπανών για κοινωνικές υπηρεσίες (Guns Vs Butter Dilemma).

Διλήμματα που απειλούν την υπόσταση του Κράτους Κοινωνικής Πρόνοιας και επηρεάζουν το ρόλο της Τ.Α μέσα σ' αυτό. Η ανισορροπία μεταξύ της αύξησης των δαπανών του Κράτους για κοινωνικές υπηρεσίες και των διαθέσιμων πόρων χαρακτηρίζει αυτή τη κρίση.

Στο τοπικό επίπεδο τώρα η κατάσταση στη οποία βρίσκονται τα οικονομικά της τοπικής αυτοδιοίκησης σε πολλές βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες είναι τουλάχιστον κρίσιμη. Εν μέρει αυτό οφείλεται στο ότι οι τοπικές δαπάνες αυξάνονται γοργά τα τελευταία 20 χρόνια. Είναι γεγονός ότι τα τοπικά έξοδα αυξάνονται ακόμη πιο γρήγορα απ' ότι δαπάνες του συνόλου του δημόσιου τομέα και αυτές με τη σειρά τους ξεπερνούν το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης σε όλα σχεδόν τα βιομηχανικά κράτη της Δύσης. Βέβαια το γεγονός της αύξησης των δαπανών δεν θα ήταν πρόβλημα αν συγχρόνως αυξάνονταν και τα έσοδα. Αλλά στις περισσότερες χώρες της Δυτικής Ευρώπης, οι τοπικές πηγές εσόδων δεν επεκτάθηκαν τόσο όσο οι δαπάνες. Οι τοπικές αρχές αναγκάστηκαν να βασιστούν όλο και περισσότερο στις επιχορηγήσεις της κεντρικής κυβέρνησης πράγμα που επηρέασε αρνητικά την αυτονομία τους.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις όμως δεν ήταν πάντα αρκετές ώστε να ικανοποιούν τις αυξανόμενες δαπάνες των τοπικών αρχών με αποτέλεσμα οι τελευταίες να καταφεύγουν στο δανεισμό όλο και μεγαλύτερων ποσών για να καλύψουν τα ελλείματά τους. Αυτή η τακτική έχει σαν συνέπεια να αυξάνονται τα ποσά που δαπανώνται για χρεολύσια και να μειώνονται ακόμη περισσότερο τα οικονομικά μέσα για να καλυφθούν ακόμη και οι απολύτως «απαραίτητες» δαπάνες. (Newton 1980)

Η δημιουργία νέων αντιθέσεων μεταξύ των αδυνάτων εισοδηματικών τάξεων και των μεσαίων και ανωτέρων εισοδηματικών τάξεων (οι πρώτες ζητούν αύξηση των δαπανών, οι δεύτερες μείωση φόρων), οι προεκτάσεις των προστριδών μεταξύ τοπικής και κεντρικής εξουσίας (μείωση κρατικών επιχορηγήσεων), η γενίκευση της κυβερνητικής πολιτικής «λιτότητας» και η αυξανόμενη αποδοχή μοντέλων διοίκησης εμπνευσμένων από τη νεοφιλελεύθερη ιδεολογία, είναι μερικές από τις εκδηλώσεις της κρίσης σε τοπικό επίπεδο.

Το ερευνητικό ενδιαφέρον αρχίζει να εκδηλώνεται στα μέσα της δεκαετίας του '70, όταν η δημοσιονομική κρίση που έπληξε πολλές από τις μεγαλύτερες πόλεις του κόσμου, μέχρι του σημείου σχεδόν της οικονομικής κατάρρευσης (Νέα Υόρκη, Νάπολη, Φρανκφούρτη, Ρώμη, Μόναχο κ.α.) ανάγκασε τους εκ-

προσώπων των τοπικών αρχών να επανεξετάσουν τις βάσεις πάνω στις οποίες στήριζαν τη μέχρι τότε πολιτική τους και να αναπροσδιορίσουν τις προτεραιότητες της.

Μια διεθνής συγκριτική έρευνα που θέλησε να μελετήσει θέματα όπως:

— ποιές είναι οι αιτίες της δημοσιονομικής κρίσης στο τοπικό επίπεδο και πως αντιδρά σ' αυτή την κρίση η Τ.Α., ξεκίνησε το 1983 σε 20 περίπου χώρες.*

Θέμα της έρευνας: «Δημοσιονομική Λιτότητα και Αστικός Εκσυγχρονισμός (Fiscal Austerity And Urban Innovation)».

Ένας από τους στόχους της έρευνας αυτής είναι να εξηγήσει τις αιτίες της δημοσιονομικής έντασης (Fiscal Stress) στο τοπικό επίπεδο εξουσίας και οι αντιδράσεις (τρόπους αντιμετώπισης της) της Τ.Α. σ' αυτήν.

Η δημοσιονομική ένταση (Fiscal Stress) μπορεί να οριστεί ως:

ένα «χάσμα» μεταξύ των αναγκών των πολιτών για αγαθά και υπηρεσίες που παρέχονται από τις τοπικές αρχές και της ικανότητας ή και της θέλησης των φορολογουμένων αλλά και της κεντρικής κυβέρνησης να υποστηρίξουν/διατηρήσουν την παροχή αυτών των αγαθών και υπηρεσιών.

«Χάσματα» μεταξύ αναγκών/προσδοκιών και διαθέσιμων πόρων για την ικανοποίηση αυτών των αναγκών πάντα θα υπάρχουν τουλάχιστον στο εγγύτερο μέλλον. Εκείνο που ενδιαφέρει ουσιαστικά στη προκειμένη περίπτωση είναι το μέγεθος αυτού του φαινομένου. Η έρευνα για τη «Δημοσιονομική Λιτότητα και τον Αστικό Εκσυγχρονισμό» ξεκίνησε μετά από την διαπίστωση που έκαναν επιστήμονες σε πολλές χώρες, ότι αυτό το «χάσμα», κάτω από ορισμένες συνθήκες και σε ορισμένες περιόδους φαίνεται να διευρύνεται. Αναζητώντας τους λόγους που οδηγούν σε μια τέτοια κατάσταση ουσιαστικά οδηγούμεθα στη μελέτη των αιτιών της δημοσιονομικής έντασης.

Ως αιτίες της παρατηρούμενης δημοσιονομικής έντασης στο τοπικό επίπεδο διοίκησης αναφέρονται στη μέχρι τώρα διεθνή βιβλιογραφία οι εξής: Από τη σκοπιά των εισπραττομένων πόρων, η φθίνουσα, αδύναμη ή ασταθής φορολογική βάση θεωρείται μια από τις κύριες αιτίες που οδηγούν σε δημοσιονομική ένταση τις τοπικές αρχές.

Επίσης αναγνωρίζεται η σπουδαιότητα της μείωσης των κρατικών επιχορηγήσεων ως παράγοντος δημιουργίας δημοσιονομικών προβλημάτων στη Τ.Α.

Από τη σκοπιά τώρα των δαπανών της Τ.Α., η βιβλιογραφία επισημαίνει ότι κατά τις τελευταίες δεκαετίες οι δαπάνες αυξάνονται περισσότερο απ' ό,τι οι πόροι. Στις σχετικές με το θέμα αυτό μελέτες, αναφέρονται ως αιτίες αφ' ενός η αλλαγή των «αντικειμενικών» αναγκών των πολιτών που οφείλεται σε οικονομικές συνθήκες και σε γενικότερα χαρακτηριστικά του πληθυσμού μιας πόλης (όπως π.χ. αύξηση της ανεργίας, φτώχειας κ.λ.π.) και αφ' ετέρου οι πολιτικές πιέσεις που υφίστανται οι

τοπικές αρχές από διάφορες ομάδες και οργανώσεις εργαζομένων.

Λίγες όμως έρευνες έχουν επιχειρήσει να μελετήσουν θέματα που δεν άπτονται απλώς του μέσου περιβάλλοντος αλλά επεκτείνονται στα χαρακτηριστικά της ίδια της δομής και οργάνωσης του τοπικού πολιτικού και διοικητικού συστήματος. Τέτοια θέματα ενδιαφέρουν την παρά πάνω έρευνα στα πλαίσια της οποίας προτάθηκαν για μελέτη τέσσερις κατηγορίες δομικών χαρακτηριστικών, που μπορεί να επηρεάζουν τόσο τη δημιουργία της δημοσιονομικής έντασης στο τοπικό πολιτικό σύστημα όσο και τις δημιουργίες της τοπικής αρχής σ' αυτή τη κρίση και είναι: 1. Η δομή του συστήματος χρηματοδότησης των τοπικών οργανισμών (τοπικό φορολογικό σύστημα και σύστημα κρατικής επιχορήγησης), 2) Η δομή του συστήματος λήψης των αποφάσεων 3. Ο βαθμός ενοποίησης/συγκεντροποίησης (Consolidation Degree) αρμοδιοτήτων του τοπικού πολιτικού συστήματος και 4. Οι σχέσεις τοπικής και κεντρικής εξουσίας.

Οι καταστάσεις δημοσιονομικής έντασης, δηλ. το διευρυνόμενο «χάσμα» μεταξύ ζήτησης και δυνατότητας προσφοράς υπηρεσιών από την Τ.Α. αναμφισβήτητα ασκούν πίεση στους τοπικούς πολιτικούς ηγέτες. Ερευνώντας τις αποφάσεις, τους τρόπους εφαρμογής και τις προτεραιότητες που θέτουν οι τοπικές πολιτικές αρχές κάτω από τέτοιες συνθήκες, οδηγούμαστε στη μελέτη των αντιδράσεων της Τ.Α. στη δημοσιονομική ένταση.

Η κύρια υπόθεση της έρευνας —αυτή που της επιτρέπει να γίνεται συγκριτική— βασίζεται στην παρατήρηση ότι οι δομικές αλλαγές που πραγματοποιούνται τόσο στα βιομηχανικά όσο και στα λιγότερο βιομηχανικά κράτη δημιουργούν καταστάσεις και κίνητρα δράσης παρόμοια σ' όλο το κόσμο. Οπωσδήποτε οι πιέσεις που ασκούνται και οι αντιδράσεις της Τ.Α. σ' αυτές διαφέρουν κατά χώρα. Σκοπός της διεθνούς έρευνας είναι να παρουσιάσει τις υφιστάμενες διαφορές κατά περιοχή, να εντοπίσει και να μελετήσει τις νέες προοπτικές επίλυσης των προβλημάτων από τις τοπικές αρχές. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποδίδει η έρευνα στη μελέτη των καινοτομιών (Innovation Strategies) που εισάγονται στο σύστημα διοίκησης και διαχείρισης των τοπικών οργανισμών στη προσπάθεια των τελευταίων να αντιμετωπίσουν τη δημοσιονομική κρίση ή και να προσαρμοσθούν σ' αυτή.

Για να πετύχει στο σκοπό της η έρευνα διατρέχει τα ακόλουθα στάδια:

Α) Συλλέγονται πληροφορίες για την υιοθέτηση και χρήση καινοτόμων πολιτικών από τις τοπικές αρχές, χρησιμοποιώντας ερωτηματολόγια των οποίων οι βασικές ερωτήσεις είναι κοινές για όλες τις χώρες-μέλη της έρευνας. Τα ερωτηματολόγια αποστέλλονται στους δημάρχους, δημοτικούς συμβούλους και οικονομικούς διευθυντές των δήμων.

Σε μερικές χώρες ερωτηματολόγια αποστέλλονται και σε πολίτες. Στην Ευρώπη η έρευνα καλύπτει όλες τις πόλεις πάνω από 100.000 κατοίκους, σε μερικές χώρες μάλιστα, όπως στην Αυστρία, Φιλανδία, Νορβηγία, ερευνώνται όλες οι πόλεις.

Β) Ακολουθούν προσωπικές συνεντεύξεις με τους εκπροσώπους των τοπικών αρχών και

Γ) Τα συλλεχθέντα στοιχεία αναλύονται με σκοπό τη μελέτη των εξής θεμάτων:

1. Προτεραιότητες που τίθενται (από εκλεγμένους και μόνιμους εκπροσώπους των τοπικών αρχών και από πολίτες για να συγκριθούν με τη τελική επιλογή) ως προς τις δαπάνες για

* Ειδικότερα συμμετέχουν οι χώρες: Αγγλία, Γερμανία, Γαλλία, Ολλανδία, Σουηδία, Νορβηγία, Δανία, Φιλανδία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, Αυστρία, Γιουγκοσλαβία, Πολωνία, Βέλγιο, Ελλάδα, Η.Π.Α., Καναδάς, Ισραήλ, Αυστραλία. Στα πλαίσια της έρευνας πραγματοποιήθηκαν μέχρις στιγμής τρία διεθνή συνέδρια: Οκτ. 1983 Παρίσι-Πανεπιστήμιο Paris X, Ιουλ. 1985 Παρίσι- στα πλαίσια του συνεδρίου της I.P.S.A., Απρ. 1986 Σουηδία-Πανεπιστήμιο Gothenburg στα πλαίσια των συνεδρίων του E.C.P.R.

διάφορες υπηρεσίες που παρέχονται στο τοπικό επίπεδο.

2. **Ομάδες και άτομα** που συντελούν στο σχηματισμό της δημοσιονομικής πολιτικής, οι στάσεις τους και οι δραστηριότητες τους (περιλαμβάνονται: μόνιμοι δημοτικοί υπάλληλοι, σύλλογοι επιχειρηματιών, τοπικά μέσα ενημέρωσης, σύλλογοι κατοίκων, κρατικές υπηρεσίες κ.α.).

3. **Στρατηγικές καινοτομίας** που θεσπίζονται και χρησιμοποιούνται στη οικονομική *Innovative Strategies*) διαχείριση και την παροχή υπηρεσιών (33 τέτοιες στρατηγικές περιλαμβάνονται όπως π.χ. συμβάσεις για παροχές υπηρεσιών, ιδιωτικοποίηση, εθελοντική εργασία, μείωση εργατικού δυναμικού μέσω της μη ανανέωσης του κ.α.)

4. **Χρήση μεθόδων οικονομικής διαχείρισης** (πρόβλεψη εσόδων, σύστημα μέτρησης παραγωγικότητας, χρήση Η/Υ κ.α.)

5. **Σχέσεις τοπικής και κεντρικής διοίκησης** (σύστημα χρηματοδότησης, φορολογικό σύστημα κ.α.)

Προβληματισμοί της έρευνας: Τί είναι καινοτομία (*Innovation*);

Τα τελευταία χρόνια η έρευνα έδειξε αυξημένο ενδιαφέρον στις στρατηγικές καινοτομίες (*Innovative Strategies*) που οι τοπικές αρχές πιθανόν να υιοθετούν σε περιόδους δημοσιονομικής κρίσης και στην εξακρίβωση των πιθανά ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των τοπικών αρχών που υιοθετούν τέτοιες στρατηγικές.*

Φαίνεται όμως ότι υπάρχει ένα σοβαρό πρόβλημα υιοθέτησης ενός κοινού ορισμού του όρου *Innovation* από τους ερευνητές, πρόβλημα που συζητήθηκε στο τελευταίο συνέδριο της διεθνούς ερευνητικής ομάδας για τη «Δημοσιονομική Λιτότητα και τον Αστικό εκσυγχρονισμό» (*Gothenburg/Σουηδία 1-6 Απριλίου 1986*)

Ο Harold Wolman στην εισήγησή του ξεχώρισε δυο βασικούς ορισμούς. Ο ένας, που τον ονομάζει «συστημικό» (*Systemic*) ορίζει την καινοτομία ως την εισαγωγή νέων πρακτικών ή δραστηριοτήτων στο σύστημα της Τ.Α., ενώ ένας δεύτερος, που τον αποκαλεί οργανωτικό (*Organizational*), ορίζει τη καινοτομία ως την υιοθέτηση νέων πρακτικών και δραστηριοτήτων από μια τοπική αρχή ασχέτως με το πόσες άλλες τοπικές αρχές έχουν ήδη υιοθετήσει αυτές τις πρακτικές. Ο Wolman θεωρεί ότι είναι αναγκαία η αποδοχή του συστημικού ορισμού γιατί έτσι θα διακριθεί η καινοτομία (*Innovation*) από την απλή οργανωτική αλλαγή (*Organizational Change*). Περισσότερο αναλυτικά συλλαμβάνει τον όρο καινοτομία ως ένα τύπο ανταπόκρισης, του τοπικού πολιτικού συστήματος (*Local Government*), που εμπεριέχει αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο η τοπική αρχή αντιδρά στις απαιτήσεις του περιβάλλοντος. Οι αλλαγές αυτές αφορούν τις προσφερόμενες υπηρεσίες όπως και την εξοικονόμηση πόρων.

Προτείνει μάλιστα μια σειρά ερωτήσεων που θα πρέπει να ερευνηθούν στα πλαίσια της μελέτης της σχέσης δημοσιονομικής κρίσης και καινοτομίας.

1. Οι τοπικές αρχές που αντιμετωπίζουν δημοσιονομική κρίση είναι πιο πιθανό να υιοθετήσουν καινοτομίες; δηλ. οδηγεί σε καινοτομίες η δημοσιονομική κρίση ή όχι απαραίτητα;

* Ο Ε. Rogers π.χ. στην επισκόπηση που κάνει γι' αυτό το θέμα (*Diffusion of Innovations*, 1983, The Free Press) αναφέρει ότι βρήκε 3085 μελέτες από τις οποίες 2297 ήταν αναφορές σε εμπειρικές έρευνες. Περίπου οι μισές από τις μελέτες αυτές δημοσιεύτηκαν από το 1970 κι έπειτα.

2. Ποιοί είναι οι καθοριστικοί παράγοντες που ωθούν τις τοπικές αρχές να καινοτομήσουν; και τέλος

3. Ποιά είδη καινοτομιών είναι πιθανότερο να υιοθετήσουν οι τοπικές αρχές που βρίσκονται σε κρίση;

Ερευνώντας προς την κατεύθυνση της πρώτης ερώτησης, Δανοί επιστήμονες που πήραν μέρος στη συγκεκριμένη έρευνα διαπιστώνουν ότι, η δημοσιονομική κρίση και οι καινοτομίες συνδέονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε η αυξανόμενη κρίση να υποχρεώνει τη τοπική αρχή να επιταχύνει τη διαδικασία υιοθέτησης καινοτομιών για να μπορέσει έτσι να ανταπεξέλθει στην αυξανόμενη έλλειψη πόρων. Αλλά αναλύοντας τα στοιχεία που αφορούν τον χρόνο εισαγωγής των καινοτομιών βρέθηκε ότι σε μερικές τοπικές αρχές καινοτομίες υιοθετήθηκαν πριν καν εμφανιστεί δημοσιονομική ένταση, αυξάνοντας έτσι την ικανότητα αυτών των τοπικών αρχών να αντιμετωπίσουν καλύτερα τα δημοσιονομικά προβλήματα που αργότερα εμφανίστηκαν ή σε άλλες περιπτώσεις να εμποδίσουν εντελώς την εμφάνιση τέτοιων προβλημάτων. Περαιτέρω ανάλυση έδειξε ότι καθοριστικός παράγοντας στην ικανότητα υιοθέτησης καινοτομιών από τις τοπικές αρχές ήταν η οργάνωση του ίδιου του τοπικού πολιτικού-διοικητικού συστήματος.

Οι παράγοντες βέβαια που επηρεάζουν τις τοπικές αρχές στην υιοθέτηση καινοτομιών είναι πολλοί και εξετάζονται, κατά το δυνατό, στα πλαίσια αυτής της διεθνούς συγκριτικής μελέτης. Η μέχρι τώρα έρευνα έχει ξεχωρίσει τρία είδη τέτοιων παραγόντων:

Παράγοντες που έχουν σχέση:

1) με το *περιβάλλον* (παράγοντες πολιτικοί και κοινωνικοί/οικονομικοί, στάσεις και πολιτική κουλτούρα της κοινότητας, σχέσεις με άλλους οργανισμούς και επίπεδα εξουσίας).

2) με τη *δομή* (αποκεντρωτική ή συγκεντρωτική οργάνωση του τοπικού οργανισμού, μέγεθος, πολιτική δομή και

3) με τα *ατομικά χαρακτηριστικά* των μελών των τοπικών οργανισμών (μορφωτικό επίπεδο, κοινωνικό επίπεδο, επαγγελματισμός, προσωπικές απόψεις και στάσεις προς την αλλαγή κ.λ.π.).

Ωστόσο η ανάλυση των στοιχείων δεν έχει ολοκληρωθεί στις περισσότερες χώρες-μέλη της έρευνας αυτής γεγονός που δεν επιτρέπει ακόμη τη σύγκριση σε σχέση με το γενικό προβληματισμό, δηλαδή με το πως συμπεριφέρονται οι διάφορες τοπικές αρχές που αντιμετωπίζουν δημοσιονομικά προβλήματα αναφορικά με τα είδη των καινοτομιών που θα μπορούσαν να υιοθετήσουν και ποιοί παράγοντες επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους αυτή.

Οι ανάγκες της έρευνας στην Ελλάδα

Η κατάσταση των οικονομικών της Τ.Α. στη χώρα μας είναι γνωστό, δεν είναι καθόλου καλή. Μπορούμε όμως να μιλάμε για «κρίση» που εμφανίζεται την τελευταία δεκαετία; Δεν το νομίζουμε. Κατά κάποιο τρόπο η κρίση είναι μόνιμη, τόσο από τη σκοπιά των πόρων όσο και από τη σκοπιά των δαπανών σ' όλη τη μεταπολεμική περίοδο. Κρίση που αντικατοπτρίζεται στην αδυναμία των Ο.Τ.Α. όχι μόνο να εξασφαλίσουν «ίδιους» πόρους αλλά και να χρησιμοποιήσουν τους ελάχιστους που διαθέτουν για επενδύσεις και κοινωνικές παροχές στο επίπεδο που οι πολίτες θα επιθυμούσαν.

Ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας του διοικητικού συστήματος στην Ελλάδα και ο ρόλος που επιφύλαξε το πολιτικό μας σύστημα στην Τ.Α. αποτελούν σημαντικούς παράγοντες διαμόρ-

φωσης της λειτουργίας του θεσμού. Οι σχέσεις τοπικής Αυτοδιοίκησης-κεντρικής εξουσίας οδήγησαν στη μείωση του κύρους της Τ.Α. Λαμβάνοντας υπ' όψη το γεγονός της μεγάλης εξάρτησης του θεσμού από τις πολιτικές και τις νομικές πράξεις ως κεντρικής κυβέρνησης κάθε ανάλυση των οικονομικών-δημοσιονομικών προβλημάτων της Τ.Α. δεν μπορεί παρά να οδηγήσει στη μελέτη της στάσης της κεντρικής κυβέρνησης απέναντι στον ίδιο το θεσμό. Πιο απλά, όσο η Τ.Α. δεν αντιμετωπίζεται από την κεντρική εξουσία ως εταίρος και όσο δεν της αποδίδονται οι αρμοδιότητες που της αρμόζουν και δεν της εξασφαλίζουν τα μέσα για την άσκηση αυτών των αρμοδιοτήτων, η κεντρική διοίκηση θα είναι μέτοχος τόσο του εταίριου (όπου μπορεί να υπάρξει τέτοιος) όσο και της μορφής για την γενική κατάσταση της Τ.Α. Έτσι βασικοί άξονες μελέτης της έρευνας στην Ελλάδα θα πρέπει να είναι α) ο ρόλος της Τ.Α. στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, β) το σύστημα κατανομής των αρμοδιοτήτων, γ) το σύστημα χρηματοδότησης και δ) η εσωτερική δομή και οργάνωση των τοπικών αρχών

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΛΟΙΟ ΛΑΪΚΗΣ ΒΑΣΗΣ

Το Σάββατο 6 Αυγούστου με πρωτοβουλία του Νομαρχιακού Συμβούλου κ. Ν. Παλαμίδα έγινε στο Δημαρχείο της χώρας Επιτελική συνάντηση για τον συντονισμό της προσπάθειας προεγγραφών μετοχών και ίδρυσης της Ναυτιλιακής Εταιρίας 'Ανδρου, Εταιρίας Λαϊκής Βάσης.

Στη συγκέντρωση παραβρέθηκαν ο Δήμαρχος κ. Α. Βούλγαρης, οι περισσότεροι Κοινοτάρχες του νησιού και πολλοί πρόεδροι τοπικών συλλόγων. Έγινε ανασκόπηση της μέχρι σήμερα προσπάθειάς μας. Και αποφασίστηκε η εντατικοποίηση της προσπάθειας των Κοινοταρχών για τη συλλογή των προεγγραφών. Με τα χρήματα που μέχρι σήμερα έχουν μαζευτεί υπολογίζεται η ίδρυση της Εταιρίας να γίνει μέσα στο Σεπτέμβριο. Ήδη εκατοντάδες συμπατριώτες μας έχουν καταθέσει ποσά από 1000 δρχ. μέχρι 500.000 δρχ. ενώ οι περισσότερες κοινότητες γραφτήκαν ήδη μέτοχοι. Την όλη προσπάθεια θα υποστηρίξει, δήλωσε και ο Μητροπολίτης μας, κ. Δωροθέος, με ειδικά κηρύγματα και ανακοινώσεις στις εκκλησίες. Ο Άγιος Σύρος κ. Δωροθέος, ας, μην ξεχνάμε ότι είναι πρόεδρος και επικεφαλής της Μυκονιάτικης Εταιρίας Λαϊκής Βάσης που έχει στην ιδιοκτησία της το τοπικό μας πλοίο ΑΝΝΑ Α. Την ίδια υποστήριξη για την Ν.Ε.Α. έχουν δηλώσει ότι θα δείξουν οι βουλευτές του νομού και ιδιαίτερα ο βουλευτής συμπατριώτης μας κ. Παλαιοκρασάς καθώς και πολλοί επαγγελματίες και εφοπλιστές ποντοπόρας ναυτιλίας. Στις αποφάσεις της συνάντησης, ήταν να βγουν όλοι όσοι πιστεύουν στην προσπάθεια αυτή πόρτα-πόρτα και να ζητήσουν από όλους τους Ανδριώτες να γραφτούν μέτοχοι στην Εταιρία. Ιδιαίτερα οι Κοινοτάρχες του νησιού θα πρέπει με κατάσταση να γράψουν όλους τους δημότες τους και οι υπάλληλοι των Τραπεζών με τις εντολές των Διευθυντών τους να περιοδεύσουν όλα τα χωριά. Στη συγκέντρωση μοιράστηκε έντυπο πληροφοριακό υλικό και αιτήσεις-δηλώσεις καθώς και η αφίσσα που πρέπει να μπει στις προσθήκες όλων των καταστημάτων. Η σύσκεψη αυτή έληξε με επιτυχία, αφού όλοι, βλέποντας νάρχεται κι ο δύσκολος χειμώνας που πιθανόν να μας αφήσει χωρίς πλοίο, αποφάσισαν να εντείνουν τις προσπάθειές τους, ώστε η Άνοιξη να μας βρει με δικό μας πλοίο.

[Εφημερίδα Ανδριωτική Γνώμη]

Πεννιές του Ρήγα

Παλεύει αυτές τις μέρες το Υπουργείο Υγείας, για την εφαρμογή στην πράξη του νέου Εθνικού Συστήματος Υγείας, και προσπαθεί να πείσει Ταμεία και Ασφαλισμένους ότι το σύστημα αυτό είναι το καλύτερο. Δεν ξέρω τι ακριβώς λέει ο καινούργιος νόμος, ούτε τι αποτελέσματα θάχει. Ούτε ακόμα αν σ' αυτόν το νόμο θα θελήσουν να υπαχθούν τα ταμεία των δικηγόρων, των εμπόρων, των βουλευτών, ή των αγροτών. Θυμήθηκα όμως τις μέρες προσπάθειες του κ. Υπουργού και τα όσα διαβάζουμε τις μέρες αυτές στον αθηναϊκό τύπο, όταν έκπληκτος ανακάλυψα προς ημερών την «κοντόνα». Τι είναι κοντόνα; Ένα αρχαίο όπως φαίνεται εθμικό σύστημα υγείας που υπάρχει σε μερικά χωριά της Αιτωλινίας —εγώ το είδα στη Μακρύνεια. Δηλαδή κάθε οικογένεια του χωριού πληρώνει μια ταρίφα το χρόνο —4 ή 5.000 δρχ. περίπου ανάλογα με τη ροή ή την κάμψη του πληθωρισμού— κι έχει το γιατρό εις «πρώτην ζήτησιν» όσες φορές κι αν χρειασθεί. Δεν πληρώνει δηλ. κανένα μέλος της οικογένειας «επίσκεψη» για τη διάγνωση και τη θεραπεία. Οτιδήποτε κι αν βρει την οικογένεια, είναι έτοιμη η συνταγή για το βήχα, τον πυρετό, την ιλαρά ή για τον πόνο στο στομάχι. Έτσι σ' ένα χωριό με 100 οικογένειες και ο γιατρός έχει καλό εισόδημα και οι κάτοικοι είναι εξασφαλισμένοι. Και φαίνεται ότι είναι ευχαριστημένοι από το Κ.Σ.Υ. (Κοινοτικό σύστημα Υγείας), γιατί το έθιμο το ακολουθούν πιστά όλοι οι χωριανοί από πάμπαν προς εγγονό είτε διορισθεί άλλος κοινοτικός γιατρός με δωρεάν εξετάσεις είτε εφαρμοστεί το Εθνικό Σύστημα Υγείας. Δεν αφήνουν δηλ. το Κ.Σ.Υ. για το Ε.Σ.Υ.

Αλλά έχει κι άλλα εθμικά παράδοξα η Μακρύνεια. Ανακάλυψα ακόμα κάτι που δεν ήξερα ότι αναγνωρίζεται σαν νομικό καθεστώς που προστατεύεται από την πολιτεία. Έτσι υπάρχουν πολλά κτήματα για ελαιόδενδρα όπου άλλος είναι ο ιδιοκτήτης της γης και άλλος ο ιδιοκτήτης των ελαιοδένδρων, χωρίς μάλιστα να έχουν καμιά συγγένεια ή σχέση μεταξύ τους. Και μπορεί ένας να πουλήσει ή να αγοράσει μόνο τα δένδρα ή τη γη ή να κληρονομήσει ο γνιος και η θυγατέρα τα δένδρα χωρίς τη γη.

Δεν ξέρω τι διάολο γίνεται όταν ξηραθεί το δένδρο ή όταν το ξηράνει ο γείτονας. Ούτε τι γίνεται αν θελήσει ο ιδιοκτήτης της γης να περιφράξει το κτήμα του. Πώς θα μαζέψει ο άλλος τις ελιές του;

[Εφημερίδα, Πρωτοπορία Αιτωλοακαρνανίας]